
**Revisorerna
i Södertälje kommun**

Till
Fullmäktige i Södertälje kommun

Revisionsberättelse för år 2016

Vi, av fullmäktige utsedda revisorer i Södertälje kommun, har granskat den verksamhet som bedrivits i kommunstyrelsen och nämnderna och vi har som lekmannarevisorer granskat verksamheten i kommunens företag.

Styrelse och nämnder ansvarar för att verksamheten bedrivs i enlighet med gällande mål, beslut och riktlinjer samt de föreskrifter som gäller för verksamheten. De ansvarar också för att upprätta rättvisande räkenskaper och att det finns en tillräcklig intern kontroll samt återrapportering till fullmäktige.

Revisorernas ansvar är att granska verksamhet, kontroll och redovisning och pröva om verksamheten bedrivits i enlighet med fullmäktiges uppdrag.

Granskningen har utförts enligt kommunallagen, kommunens revisionsreglemente, och god revisionsred i kommunal verksamhet. Granskningen har genomförts med den inriktning och omfattning som behövs för att ge rimlig grund för bedömning och ansvarsprövning.

Vi har biträtt av Ernst & Young AB som varit vårt sakkunniga biträde.

Styrningen i styrelser och nämnder

Kommunens resultat uppgår till 415,9 mkr att jämföra med budgeterat resultat 127,7 mkr. Balanskravsresultatet uppgår till 377,3 mkr. Såväl fullmäktiges resultatkrav som det lagstadgade balanskravet har sålunda klarats.

Föregående år uttryckte vi vår oro över den ekonomiska utvecklingen då det underliggande resultatet (resultatet exklusive engångsposter) var minus 15 mkr och hade försämrats med drygt 100 mkr jämfört med 2014. För 2016 är det underliggande resultatet 156 mkr, vilket är en förbättring med 172 mkr jämfört med föregående år. Södertälje står dock inför betydande ekonomiska utmaningar, bl a mot bakgrund av befolkningstillväxten med ökade krav på infrastruktur och andra kommunala investeringar. Styrelser och nämnder behöver därför även fortsatt prioritera ekonomistyrning och kostnadskontroll.

Socialnämnden redovisar för andra året i rad en obalans i ekonomin. Underskottet uppgår till 35 mkr (föregående år 22 mkr). Underskottet beror på såväl högre volymer än budgeterat som högre kostnader per individ inom främst institutions-, familje- och jourhemplaceringar. Underskottet förelåg redan i samband med att kommunfullmäktige behandlade delårsrapport för tertial 2. Fullmäktige har fattat beslut om att godkänna underskottet. Vi vill ändå uppmana socialnämnden att stärka ekonomistyrningen samt att kommunstyrelsen stärker sin uppsikt över nämnden.

God ekonomisk hushållning

Kommunstyrelsens uppföljning och bedömning av god ekonomisk hushållning utgår från nedanstående delområden och har följande utfall (i parentes framgår föregående års utfall):

• Finansiella mål	Bra	(Bra)
• Kommunfullmäktiges verksamhetsmål	Ok	(Ok)
• Södertälje kommun som arbetsgivare	Ok	(Ok)

Kommunstyrelsens samlade bedömning för 2016 är att God Ekonomisk Hushållning är **Ok**. Bedömningen görs i förhållande till de mål som fullmäktige har fastställt.

De finansiella målen bedöms av kommunstyrelsen med lägesbedömningen **Bra**. Sju av nio verksamhetsmål bedöms **Ok**, två bedöms **Har brister**. Arbetsgivarmålen, bedöms som **Ok**.

Det finansiella målområdet utvärderas utifrån fyra mål. Samtliga fyra mål har klarats.

Arbetslivsnämnden lämnar ett stort ekonomiskt överskott men vi noterar att verksamheten inte bedrivits i den omfattning som budgeterats.

Tidigare år har vi kommenterat att de resultatnivåer som tillämpas tydligare behöver definieras och vi vidhåller att detta är väsentligt. Kriterierna för respektive nivå "Bra", "Ok, och "Har brister" bör vara tydliga likaså hur de sammantagna bedömningarna görs av de uppföljningar som den slutliga lägesbedömningen baseras på. I årsredovisning och verksamhetsberättelser bör verksamhetsresultaten i större utsträckning jämföras med andra kommuner.

Ansvarsfrihet

Vi tillstyrker att fullmäktige beviljar ledamöterna i kommunstyrelsen och nämnderna ansvarsfrihet.

Årsredovisning

Vi tillstyrker att kommunens årsredovisning för 2016 godkänns.

Jäv

På grund av valbarhetshinder har Kommunfullmäktige undantagit Jan Wattsgård från granskning av Arbetslivsnämnden. Vid bedömning av ansvarsfrågan avseende Socialnämnden, vad gäller barn och ungdom, har Elisabet Komheden inte deltagit på grund av jäv. Av samma skäl har Sören Lekberg inte deltagit vid bedömningen av ansvarsfrågan avseende Stadsbyggnadsnämnden.

Vi åberopar i övrigt bifogad verksamhetsredogörelse och rapporter.

Södertälje den 7 april 2017

Christer Björk
Ordförande

Elisabet Komheden
Vice ordförande

Bo Backlund

Konrad Breidenstein

Bo Fredriksson

Severios Halef

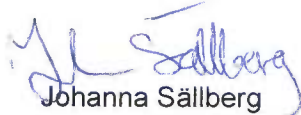
Sören Lekberg

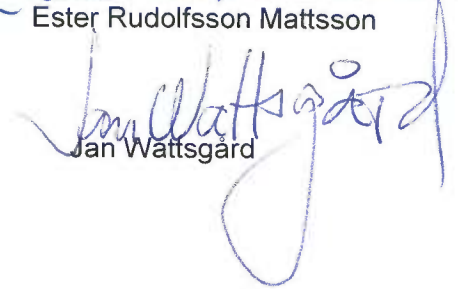
Ester Rudolfsson Mattsson

Simon Simonsson

Johanna Sällberg

Jan Wattsgård

Till revisionsberättelsen hör bilagorna:

Revisorernas verksamhetsredogörelse

De sakkunnigas rapporter nr 1-10.

På grund av att bolagen ännu inte beslutat om sina årsredovisningar för 2016 har granskningsrapporter från lekmannarevisorerna och revisionsberättelser i bolagen ännu inte kunnat lämnas.

Revisorernas verksamhetsredogörelse år 2016

ANSVAR SOMRÅDE

Revisionen är en demokratisk kontrollfunktion som på uppdrag av kommunfullmäktige granskar den kommunala verksamheten, inklusive kommunens bolag. Revisorerna är oberoende och arbetar objektivt och förutsättningslöst.

UPPDRAGET

Revisorernas uppgifter följer av kommunallag, revisionsreglemente och god revisionssed i kommunal verksamhet. Uppdraget som lekmannarevisorer i kommunens bolag utgår från aktiebolagslagen, kommunallagen och god revisionssed.

Revisionens yttersta syfte är att ge kommunfullmäktige underlag till ansvarsprövning av nämnder, styrelser och enskilda förtroendevalda.

REVISION 2016

Granskningen har genomförts i enlighet med god revisionssed. Revisorerna har granskat om verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och i ekonomiskt hänseende tillfredsställande sätt. Vidare har vi granskat om räkenskaperna är rättvisande och om den interna kontrollen inom nämnderna är tillräcklig.

Revisorernas inriktning dokumenteras i en plan och en väsentlighets- och riskanalys. Planen har stämts av med kommunfullmäktiges presidium. Arbetet har fortlopande utförts med stöd av revisionskonsulter från EY.

Revisionens arbete och de fördjupade granskningar som genomförts har dokumenterats i följande revisionskrivelser jämte revisionsrapporter.

- Granskning av årsredovisning
- Granskning av delårsrapport
- Granskning av intern kontroll kopplat till räkenskaperna
- Uppföljning av tidigare granskningar
- Granskning av kommunstyrelsens uppsikt
- Granskning av vägunderhåll
- Granskning av upphandling av tolkar
- Granskning av elevhälsan
- Granskning av anmälningar enligt Lex Sarah och Lex Maria
- Granskning av SFI-verksamheten
- Granskning av utredningstider och överklagandehantering inom SoL och LSS

Revisionskrivelser och rapporter har lämnats till kommunstyrelsen och nämnder dels med begäran om svar i flertalet fall, dels för kännedom och beaktande av lämnande synpunkter/rekommendationer.

Rapporterna finns i sin helhet på kommunens hemsida under Kommun och politik/ Kommunrevision/- Revisionsrapporter.

Särskilda noteringar

För år 2016 vill vi särskilt lyfta fram:

Årsredovisning 2016

Årsredovisningen bedöms sammantaget ge en i huvudsak rättvisande bild av kommunens resultat och ställning. Balanskravsresultatet är positivt och fullmäktiges budget har klarats. Socialnämnden redovisar fortsatt underskott, för 2016 med -35 mkr. Nämnden behöver stärka sin ekonomistyrning.

Kommunstyrelsens uppsikt

Bedömningen är att uppsikten delvis utövas på ett ändamålsenligt sätt. Samtidigt finns det ett antal förbättringsområden som bör övervägas för att kunna utforma en mer proaktiv och effektiv uppsikt. I rapporten lämnas ett antal rekommendationer till kommunstyrelsen. Av dessa vill vi särskilt peka på att kommunstyrelsens uppsiktsansvar i förhållande till nämnderna och bolagen bör framgå av reglementet för kommunstyrelsen. Vidare att koncernens årsrapport utvecklas till en bolagsstyrningsrapport, samt att den interna kontrollen utvärderas i enlighet med reglementet för intern kontroll.

Vägunderhållet

Granskningen visar att underhållna kvadratmeter gata och väg inte varit tillräckligt för att upprätthålla gatu- och vägnätets skick. En underhållsskuld på ca 52 mkr har skapats. I dagsläget finns ingen långsiktig plan för att minska underhållsskulden utan underhållsplan avseende planerat underhåll anger de gator och vägar samt total kvadratmeter beläggingsyta som ska underhållas under året. Underhållsplanen innehåller ingen analys av vilka konsekvenser som blir av uteblivit eller uppskjutet underhåll. Med anledning av noterade brister lämnades ett antal rekommendationer till Tekniska nämnden.

Upphandling av tolkar

Granskningen visar att det föreligger brister i upphandlingen och i tillämpning och förvaltning av det tecknade avtalet. Bristerna beror delvis på att det föreligger stor brist på tolkar.

Elevhälsan

Granskningen visar att utbildningsnämnden organiserat stödresurser ändamålsenligt och på ett tillräckligt sätt utifrån skollagen. Granskningen visar också bl a att tillgången till skolsköterska varierar mellan skolorna, att tillgången till skolpsykolog är begränsad, att tillgången till skolläkare är något bättre men har brister i kontinuiteten. Vidare framgår att friskolorna har bristande kännedom om det stöd som finns att tillgå från Resurscentrum.

Lex Sarah och Lex Maria

Granskningen visar att det finns en fastlagd rutin för Lex Sarah som i stort motsvarar kraven enligt SOSFS 2011:5. Däremot finns i dagsläget ingen fastställd rutin för anmälan enligt Lex Maria.

Utredningstider inom SoL och LSS

Granskningen visar att socialkontoret i flera fall har problem med att hålla sig inom lagstadgade och beslutade utredningstider. Även ledtiden från beslut till insats kan vara lång. Orsaken är främst hög personalomsättning och personalbrist i kombination med stort inflöde av ärenden.

Sanktionsavgift till Konkurrensverket

Äldreomsorgsnämnden har belastats med 2 mkr i sanktionsavgift till Konkurrensverket beroende på brister i upphandling. Rutiner kring upphandling behöver förstärkas inom nämnden. Detta inkluderar samordningen med andra organisatoriska enheter som ansvarar för upphandling/inköp.

Samlad bedömning

Vår samlade bedömning utifrån granskningarna framgår av revisionsberättelsen.

För ytterligare information, kontakta revisorernas ordförande Christer Björk, 070-641 29 76.

Södertälje kommun

Granskning av årsbokslut och årsredovisning
2016

Innehåll

1. Sammanfattning	2
2. Inledning	3
2.1 Syftet med granskningen.....	3
2.2 Omfattning	3
3. Södertälje kommuns ekonomiska resultat	4
4. God ekonomisk hushållning, mål och måluppfyllelse	4
5. Resultat- och balansräkning.....	6
5.1. Resultaträkningen	6
5.2. Balansräkningen	8
5.3. Slutsats	11
6. Finansieringsanalys/kassaflödesanalys.....	11
7. Sammanställd redovisning.....	11

1. Sammanfattning

- Årsredovisningen bedöms sammantaget ge en i allt väsentligt rättvisande bild av kommunens och kommunkoncernens resultat och ställning.
- Vid granskning av kommunens resultat- och balansräkning har följsamhet till Lagen om kommunal redovisning, rekommendationer från Rådet för kommunal redovisning (RKR) samt god redovisningssed för kommunal verksamhet tagits i beaktande. Samtliga balansposter har stämts av mot kommunens upprättade bokslutsdokumentation. Vidare har stickprovsvis kontroll gentemot sidoordnade system och underbilagor genomförts för att säkerställa korrekt värdering och periodisering. Granskningen har inte föranlett några noteringar om väsentliga avvikelser.
- Kommunstyrelsens samlade bedömning för 2016 är att God Ekonomisk Hushållning är Ok. Bedömningen görs i förhållande till de mål som fullmäktige har fastställt utifrån de tre delområdena; finansiella mål, verksamhetsmål samt mål i arbetsgivarperspektivet. De finansiella målen bedöms av kommunstyrelsen med lägesbedömningen Bra. Sju av nio verksamhetsmål bedöms Ok, två bedöms Har brister. Arbetsgivarmålen, bedöms som Ok. Det finansiella målområdet utvärderas utifrån fyra mål. Samtliga fyra mål har klarats. Målnivåerna är i några fall relativt lågt satta i förhållande till andra kommuner, men bedöms vara realistiskt satta utifrån Södertälje kommuns förutsättningar.
- Kommunen redovisar ett positivt resultat för 2016 om 416 mkr, att jämföra med ett resultat om 153 mkr föregående år och budgeterat resultat om 128 mkr. Resultatet överstiger budget med 288 mkr. Balanskravsresultatet uppgår till 360 mkr (134 mkr föregående år). Kommunen har sålunda klarat såväl fullmäktiges resultatkrav som balanskravsresultatet. I kombination med att kommunen dessutom klarat att amortera samt att soliditeten förstärkts gör att kommunstyrelsen sammantaget utvärderar de finansiella målen som "Bra". Även bolagskoncernen redovisar förhållandevis goda resultat och kommunkoncernens resultat uppgår till 1 072 mkr.
- Föregående år uttryckte vi vår oro över den ekonomiska utvecklingen då det underliggande resultatet (resultatet exklusive engångsposter) var minus 15 mkr och hade försämrats med drygt 100 mkr jämfört med 2014. För 2016 är det underliggande resultatet 156 mkr, vilket är en förbättring med 172 mkr jämfört med föregående år. Södertälje står dock inför betydande ekonomiska utmaningar och styrelser och nämnder behöver även fortsatt prioritera ekonomistyrning och kostnadskontroll.
- Socialnämnden redovisar för andra året i rad en obalans i ekonomin. Underskottet uppgår till 35 mkr (föregående år 22 mkr). Underskottet beror på såväl högre volymer än budgeterat som högre kostnader per individ inom främst institutions-, familje- och jourhemplaceringar. Förelåg redan i samband med att kommunfullmäktige behandlade delårsrapport för tertial 2. Fullmäktige har fattat beslut om att godkänna underskottet. Vi vill ändå uppmana socialnämnden att stärka ekonomistyrningen samt att kommunstyrelsen ytterligare stärker sin uppsikt över nämnden.

2. Inledning

På uppdrag av kommuns revisorer har EY granskat kommunens årsbokslut och årsredovisning för 2016. Syftet med granskningen har varit att erhålla tillräckliga underlag/revisionsbevis för revisorernas uttalanden i revisionsberättelsen, om räkenskaperna ger en rättvisande bild av kommunens och kommunkoncernens resultat och ställning, samt att redovisningen av verksamhetens resultat och måluppfyllelse redovisas i enlighet med lagens krav.

Revisionen har utförts i enlighet med kommunallag, den kommunala redovisningslagen, kommunens regler och anvisningar samt god revisionsred. Detta innebär bland annat att väsentlighet och risk är vägledande för revisionen. Revisionen täcker således inte in alla eventuella brister i den interna kontrollen och räkenskaperna. I rapporten sammanfattas de mest väsentliga iakttagelserna från granskningen.

Samtliga belopp är angivna i miljoner kronor (mkr) om inget annat anges. Belopp inom parentes avser jämförelseåret 2015.

2.1 Syftet med granskningen

Granskningens syfte är att pröva om årsredovisningen är upprättad i enlighet med den kommunala redovisningslagen och Rådet för kommunal redovisnings (RKR) rekommendationer, att årsredovisningen i allt väsentligt ger en rättvisande bild av verksamhetens resultat och ställning samt att beskrivningen av verksamhetens resultat och måluppfyllelse är tillfyllest utifrån lagstiftningens krav. Granskningen omfattar också den sammanställda redovisningen för Södertälje kommun.

Med rättvisande avses:

- ◆ att tillgångar och skulder existerar och avser kommunen respektive kommunkoncernen,
- ◆ att tillgångar och skulder värderats och klassificerats korrekt,
- ◆ att kommunens samtliga tillgångar och skulder medtagits,
- ◆ att inkomster och utgifter i allt väsentligt periodiserats korrekt, d v s avser verksamhetsåret.
- ◆ att god redovisningsred i övrigt uppfylls, bl a vad gäller krav på information i förvaltningsberättelse och tilläggsupplysningar (noter)

Vidare är syftet att granska om en tillfredsställande redovisning ges utifrån kommunallagens krav på att mål och riktlinjer som är av betydelse för en god ekonomisk hushållning ska anges.

2.2 Omfattning

Granskningen av årsredovisningen har inriktats mot väsentliga poster och avvikelser samt omfattar en bedömning av kommunens ekonomiska ställning och utveckling. Vi har även granskat att ny lagstiftning och nya redovisningsprinciper beaktats. Granskningen omfattar såväl analytisk granskning som substansgranskning gentemot verifierande underlag.

Granskningen har utförts i enlighet med kommunallag, kommunal redovisningslag, god revisionsred för kommuner, samt kommunens regler och anvisningar avseende upprättande av bokslut.

3. Södertälje kommuns ekonomiska resultat

Kommunen redovisar ett positivt resultat uppgående till 415,9 mkr för året (152,6). Skillnaden i resultat mellan åren förklaras bland annat av att de jämförelsestörande posterna förstärkt årets resultat med 177,1 mkr jämfört med 118,3 mkr föregående år. Utöver jämförelsestörande posterna om 177,1 mkr tillkommer 56,2 mkr (50,0) i särskilt riktat bidrag för ökat flyktingmottagande samt en byggbonus från Boverket om 26,9 mkr (0,0). Beaktat dessa jämförelsestörande poster uppgår resultatet till 156,1 mkr (-15,4) vilket visar en resultatförbättring mot föregående år om 171,5 mkr. Vidare analys av 2016 års resultat återfinns under avsnitt 5.

Kommunens soliditet fortsätter att öka och har sedan föregående år gått upp 4,9 procentenheter. Per 31 december 2016 uppgår soliditeten således till 27,0 procent (22,1). Ökningen förklaras av kommunens positiva resultat för 2016 och därigenom ett starkt eget kapital samtidigt som balansomslutningen minskat genom amortering av skulder. Ansvarförbindelser i form av pensionsförpliktelser intjänade före år 1998, inklusive löneskatt, redovisas utanför balansräkningen och räknas inte in i soliditetsmättet, vilket är i enlighet med god redovisningssed.

Årets balanskravsresultat uppgår till 370,0 mkr efter justering för reavinster och orealiserade förluster i värdepapper som ingår i kommunens säkring av lån. Det lagstadgade balanskravet har därmed uppfyllts.

4. God ekonomisk hushållning, mål och måluppfyllelse

Kommunstyrelsens bedömning av god ekonomisk hushållning redovisas i årsredovisningen och kommentarer ges om måluppfyllelsen i såväl ett finansiellt perspektiv som verksamhetsmässigt och arbetsgivarmässigt perspektiv.

Uppföljning av God Ekonomisk Hushållning utgår från tre delområden; Finansiella mål, Kommunfullmäktiges verksamhetsmål och Södertälje kommun som arbetsgivare. Det finansiella målområdet utvärderas utifrån fyra mål. Målnivåerna utifrån det finansiella perspektivet är relativt lågt satta i förhållande till andra kommuner, men också utifrån prognoserna om att Södertälje ska växa kraftigt de kommande åren. Nivåerna bedöms dock vara realistiskt satta utifrån Södertälje kommuns förutsättningar och resultaten pekar åt rätt håll. Redovisningen innehåller även kommentarer med förklaringar till uppnådda resultat.

Kommunstyrelsen gör bedömningen att god ekonomisk hushållning har uppnåtts. De finansiella målen bedöms sammantaget som "bra" på en tregradig skala. Målområdena för verksamhet är värderade till "ok" förutom områdena verksamhet för personer med funktionsnedsättning och äldreomsorg som bedömts "Har brister". Två av de fyra målen för "Södertälje kommun som arbetsgivare" har bedömts "Har brister" och två till "Ok".

Kommunen uppnår ett balanskravsresultat på 370 mkr, nettoskulden per invånare har minskat från 169,8 tkr/invånare till 146,5 tkr/invånare, soliditeten i kommunkoncernen har ökat från 18,2 procent till 25,9 procent. Föregående års mål "nettoskuld/invånare" är i 2016 års årsredovisning utbytt mot målet att SKF-koncernens resultat efter skatt ska uppgå till 361,6 mkr. Även detta mål är uppfyllt då utfallet för bolagen uppgår till 628 mkr.

Kommunens resultat år 2016 på 416 mkr består av engångsposter på 260 mkr. Det underliggande resultatet är 156 mkr vilket är 172 mkr bättre än år 2015. Mot bakgrund av att

Södertälje växer och SKLs prognoser visar på generellt sett högre förväntad kostnadsökningstakt i kommunala sektorn än vad skattenettet ökar de närmaste åren, så är verksamheternas förmåga att hålla budget och kommunens sammantagna förmåga att minska kostnadsökningstakten avgörande för att klara en god ekonomisk hushållning även framöver.

I förvaltningsberättelsen görs en avstämning av balanskravet. Det innebär bland annat att realisationsvinster ska exkluderas från resultatet. Resultatet enligt balanskravet för 2016 uppgår till 370 mkr (134 mkr). Södertälje kommun har öronmärkt vissa resultat för särskilda framtida ändamål med hänvisning till balanskravets regler. Av 2011 års resultat avsatte kommunen 24 mkr till en social fond för trygghetsskapande insatser att användas under åren 2013 – 2015. Av dessa medel har 1 mkr nyttjats under 2016 varför 23 mkr kvarstår. Dessa medel avsågs användas fram till och med 2015 men då detta inte skett kvarstår 23 mkr till 2017. Under 2013 avsatte kommunen 19 mkr till utsatta stadsdelar. Under 2014 och 2015 har 6 respektive 7 mkr disponerats. Resterande del användes under 2016. Avseende 2016 har kommunstyrelsen beslutat att avsätta 15 mkr till en fond för bostadsbyggande vilket är tänkt att användas under 2017.

Det framgår inte av årsredovisningen vilka kriterier som ska vara uppfyllda för att ett mål ska uppnå bedömningen bra, ok eller ha brister. Det framgår inte heller hur många mål som ska vara uppfyllda för att målområdet ska bedömas vara bra, ok eller ha brister. Vi bedömer att avsaknaden av definitioner gör kommunens bedömningar svårtydda.

Av förvaltningsberättelsen framgår att det ackumulerade balanskravsresultatet på 856 mkr ska kunna användas för att garantera en långsiktigt jämn servicenivå till kommuninvånarna.

Vår bedömning – Årsredovisningen ger delvis en god beskrivning av hur kommunen klarar av att uppfylla de mål som formulerats av kommunfullmäktige. Textdelarna ger en bra bild och beskrivning av i vilka avseenden som målen uppfylls och var det finns brister. Vi delar även kommunstyrelsens bedömning att målet för god ekonomisk uppföljning är uppfyllt även om de allra flesta målen är bedömda som "ok".

5. Resultat- och balansräkning

5.1. Resultaträkningen

Nedan följer en kortfattad analys av de olika posterna i kommunens resultaträkning med utgångspunkt i nedanstående tabell. Endast väsentliga avvikelser kommenteras.

	Budget 2016	Utfall 2016	Utfall 2015
RESULTATRÄKNING			
Verksamhetens intäkter	215,4	1 140,7	1 002,0
Verksamhetens kostnader	-5 288,5	-5 969,2	-5 852,5
Avskrivningar	-100,0	-98,0	-96,2
VERKSAMHETENS NETTOKOSTNAD	-5 173,1	-4 926,5	-4 946,7
<i>Därav jämförelsestörande poster</i>	<i>50,0</i>	<i>177,1</i>	<i>118,3</i>
Skatteintäkter	3 547,0	3 532,1	3 387,2
Generella statsbidrag och utjämning	1 700,5	1 743,0	1 656,2
<i>Därav jämförelsestörande poster</i>	<i>56,2</i>	<i>83,1</i>	<i>50,0</i>
Finansiella intäkter	53,3	311,9	328,2
Finansiella kostnader	0,0	-244,6	-272,3
<i>Därav jämförelsestörande finansiell post</i>	<i>0,0</i>	<i>0,4</i>	<i>0,3</i>
Resultat efter finansiella poster	127,7	415,9	152,6
ÅRETS RESULTAT	127,7	415,9	152,6

Årets resultat för kommunen uppgår till 416 mkr vilket överstiger budgeterat resultat med 288 mkr. Kommunens resultat innehåller engångsposter på sammanlagt 260 mkr att jämföra med 2015 då de jämförelsestörande posterna uppgick till 168 mkr. Resultatet exklusive jämförelsestörande poster uppgår till 156 mkr vilket är en förbättring med 172 mkr jämfört med 2015.

Resultatförbättringen beror framför allt på att kommunen under året haft högre skatteintäkter och statsbidrag i kombination med högre exploateringsintäkter. Verksamhetens nettokostnad har minskat med 20 mkr, vilket huvudsakligen är hänförligt till högre exploateringsintäkter under året.

Den största jämförelsestörande posten som påverkat verksamhetens nettokostnad är exploateringsintäkter om 127 mkr (60 mkr). Kommunen fick under 2015 även en återbetalning av betalda premier avseende AFA-försäkringen uppgående till 28 mkr vilket påverkar jämförelsen mellan åren.

5.1.1 Utfallet per styrelse/nämnd

Nämnd	Kostnader	Intäkter	Kommunbidrag Förmedl.bidrag	Resultat
Järna kommunalnämnd, Järna	223,2	38,3	185,8	0,8
Hölö-Mörkö kommunalnämnd	101,0	14,4	89,4	2,8
Vårdinge-Mölnbo kommunalnämnd	42,9	2,0	43,0	2,1
Enhörna kommunalnämnd	85,3	21,2	64,6	0,5
S:a kommunelar	452,5	75,9	382,8	6,2
Arbetslivsnämnd	182,3	52,9	151,5	22,1
Omsorgsnämnd	816,8	98,5	707,8	-10,5
Socialnämnd	863,0	140,5	687,4	-35,1
Äldreomsorgsnämnd	739,8	167,4	586,7	14,3
Överförmyndarnämnd	13,2	3,8	9,6	0,2
Utbildningsnämnd	2 210,9	229,0	2 001,2	19,3
Kultur- och fritidsnämnd	233,4	31,8	201,1	-0,5
Stadsbyggnadsnämnd	52,7	41,0	13,4	1,7
Miljönämnd	23,5	12,9	11,6	1,0
Teknisk nämnd	239,9	156,5	90,4	7,0
KS/Kommunstyrelsens kontor	302,1	43,6	265,4	6,9
KS/Politisk ledning	71,6		70,0	-1,6
Revision	2,3		2,2	-0,1
S:a facknämnder	5 751,5	965,9	4 789,3	24,7
Centrala poster	92,8	5 649,5	-5 181,1	375,6
Interbanken	238,4	247,8		9,4
S:a före extraordinära poster	6 535,2	6 951,1	0,0	415,9

För 2016 budgeterades ett resultat för nämnder och centrala poster uppgående till 127,7 mkr, varav överskottet var hänförligt till centrala poster. På nämndnivå budgeterades det för ett resultat om 0 mkr. Det totala utfallet visar på ett överskott uppgående till 415,9 mkr, varav nämnderna står för 30,9 mkr. Nedan följer en kort analys för nämnder med större avvikelser gentemot budget.

Utöver den centrala förvaltningens avvikelse till följd av högre skatteintäkter utgörs de större positiva och negativa avvikelserna mot budgeterat resultat av arbetslivsnämnden, omsorgsnämnden, socialnämnden äldreomsorgsnämnden och utbildningsnämnden.

Arbetslivsnämnden redovisar ett resultat om 22 mkr över budget. Avvikelsen förklaras främst av att nämnden vid bokslutet 2015 gjort en felaktig periodisering vilken påverkat resultatet 2016 positivt med 8 mkr. Den positiva avvikelsen på resultatet påverkas även av att nämnden under året haft ett antal vakanta tjänster i kombination med att man haft högre intäkter och lyckats hålla övriga kostnader nere.

Omsorgsnämnden redovisar ett underskott på 10 mkr jämfört med budget. Denna avvikelse är främst hänförlig till verksamhetsområdet LSS vilket haft en negativ avvikelse om 26 mkr. Detta har kompenserats av en positiv resultatavvikelse inom verksamhetsområdet SoL om 13 mkr. Avvikelsen inom LSS förklaras av att verksamheten inom bostad med särskild service under inledningen av året haft en högre bemanning än vad verksamheten hade beläggning för.

Socialnämnden redovisar ett underskott om 35 mkr i jämförelse med budget. Avvikelsen förklaras av en kombination av ökade volymer inom nämndens verksamhet i kombination med högre kostnader per placering och dygn. Detta är andra året i rad som nämnden har ett väsentligt underskott. Nämnden behöver stärka sin styrning.

Äldreomsorgsnämnden redovisar ett överskott om 14 mkr. Avvikelsen beror främst på att det i budgeten avsatts medel för vad man kallar morgondagens hemtjänst och införandet av digitala funktioner om ca 11 mkr vilket inte förbrukats under året. Avvikelsen beror även på minskade kostnader avseende debiterade timmar hemtjänst i extern regi.

Utbildningsnämnden redovisar en positiv budgetavvikelse om 19 mkr. I relation till nämndens totala omsättning uppgår avvikelsen till ca 1 % av omsättningen och förklaras främst av minskade kostnader inom den centrala verksamheten i kombination med ett överskott inom förskoleverksamheten.

5.2. Balansräkningen

Vid granskning av kommunens balansräkning har följsamhet till Lagen om kommunal redovisning, rekommendationer från Rådet för kommunal redovisning (RKR) samt god redovisningssed för kommunal verksamhet tagits i beaktande. Samtliga balansposter har stämts av mot kommunens upprättade bokslutsdokumentation. Vidare har stickprovsvis kontroll gentemot sidoordnade system och underbilagor genomförts för att säkerställa korrekt värdering och periodisering. Nedan följer en kortfattad analys av de olika posterna i kommunens balansräkning med utgångspunkt i nedanstående tabell. Endast väsentliga förändringar kommenteras.

	Utfall 2016-12-31	Utfall 2015-12-31	Förändring %
TILLGÅNGAR (mkr)			
Anläggningstillgångar			
Immateriella anläggningstillgångar	3,0	7,7	-61,0 %
Byggnader och mark	1 161,0	1 114,1	4,2 %
Maskiner och inventarier	150,0	149,3	0,5 %
Leasingtillgångar	17,8	15,0	18,7 %
Bidrag till statlig infrastruktur	17,9	18,7	-4,5 %
Finansiella anläggningstillgångar	11 591,1	12 483,2	-7,1 %
Summa anläggningstillgångar	12 940,8	13 788,0	
Omsättningstillgångar			
Exploatering	85,2	90,2	-5,5 %
Förråd	2,3	2,2	4,5 %
Fakturafordringar	48,0	54,5	-11,9 %
Övriga fordringar	344,5	316,9	8,7 %
Kassa och bank	91,8	370,2	-75,2 %
Summa omsättningstillgångar	571,8	834,0	
SUMMA TILLGÅNGAR	13 512,6	14 622,0	

Immateriella anläggningstillgångar

Immateriella anläggningstillgångar uppgår till 3,0 mkr (7,7), årets förändring om -4,7 mkr förklaras i sin helhet av de avskrivningar som gjorts under året.

Leasingtillgångar

De finansiella leasingavtal kommunen har avser fordon som leasas inom de olika verksamheterna under en avtalad tid. Under året har kommunen ökat bilparken varför balansposten har ökat med cirka 2,8 mkr, motsvarande cirka 7,1 procent.

Finansiella anläggningstillgångar

Kommunens finansiella anläggningstillgångar uppgår per balansdagen till 11 591,1 mkr (12 483,2) och har således minskat med cirka 892 mkr, motsvarande 7,1 procent. Förändringen förklaras av investering i andelar i Södertälje Science Park AB samt att långfristiga fordringar på de kommunala bolagen har minskat till följd av amortering under året.

Fakturafordringar

Kommunens utestående kundfordringar uppgår per balansdagen till 48,0 mkr (54,5). Minskning mot föregående år förklaras huvudsakligen av så kallade "timingeffekter" då kommunen föregående år hade betydligt högre andel utestående fakturor samtidigt som dess osäkra fordringar föregående år var lägre.

Kassa och bank

Kommunens likvida medel har stämts av mot kontoutdrag från berörda kreditinstitut. Avstämningen har inte föranlett någon avvikelse. Förändringen förklaras framför allt av det negativa kassaflöde från verksamheten som bland annat föranletts av ökad investeringsvolym.

	Utfall 2016-12-31	Utfall 2015-12-31	Förändring %
EGET KAPITAL OCH SKULDER (mkr)			
Eget kapital			
Eget kapital	3 650,9	3 235,0	12,9 %
Varav årets resultat	415,9	152,6	
Avsättningar			
Pensioner	331,3	324,6	2,0 %
Uppskjuten skatt/löneskatt	80,4	78,7	2,2 %
Långfristiga skulder			
Lån	7 458,1	8 897,9	-16,1 %
Skulder	2,1	2,6	-19,2 %
Leasingskulder	10,6	10,6	0,0 %
Investeringsbidrag	104,9	84,2	24,6 %
Kortfristiga skulder			
Lån	1 090,0	1 200,9	-9,2 %
Skulder	777,1	782,2	0,6 %
Leasingskuld	7,2	5,3	35,8 %
Summa skulder	9 450,0	10 983,7	
SUMMA EGET KAPITAL OCH SKULDER	13 512,6	14 622,0	

Avsättningar

Pensionsförpliktelser intjänade från 1998 redovisas som avsättning i balansräkningen, medan pensionsförpliktelser intjänade före 1998 redovisas som ansvarsförbindelse. Redovisningen är i enlighet med Kommunal redovisningslag.

Avsättningen för pensioner per 31 december 2016 uppgick till 331,3 mkr (324,6) och är framräknad av Kommunernas Pensionsanstalt (KPA). Särskild löneskatt om 24,26 procent är beräknad och beaktad. Aktualiseringsgraden uppgår till 96 procent och är oförändrad mot föregående år. En aktualiseringsgrad om 96 procent innebär att det inte finns fullständig historik över individers tidigare pensionsgrundande anställning för cirka 4 procent. Aktualiseringsgraden är förhållandevis hög.

Kommunen har under året haft stora problem med sitt system för löneadministration. Till följd av detta har inte någon rapportering av löneunderlag för 2016 skett till KPA i samband med årsbokslutet. Enligt kommunen ska detta ej påverka redovisad avsättning per 2016-12-31, vilken baseras på inrapporterade lönesummor vid årsbokslut 2015. Dock noterar vi att avsättningens ökning jämfört med föregående år är lägre än vår förväntan. Vi rekommenderar därför kommunen att i kontakt med KPA säkerställa att hanteringen skett korrekt.

Långfristiga skulder

Kommunens långfristiga låneskulder uppgår till 7 458,1 mkr (8 897,9) och har således minskat med närmare 1 440 mkr, motsvarande cirka 16 procent. Kommunen har engagemang mot ett stort antal banker och kreditinstitut. Samtliga poster har stämts av utan anmärkning mot

underlag från bank. En minskning av den totala låneskulden förklaras framför allt av ett minskat behov av lån inom den kommunala bolagskoncernen.

Kommunens övriga långfristiga skulder uppgår till 2,1 mkr (2,6). Minskning om 0,5 mkr, motsvarande cirka 19 procent, förklaras av att kommunen föregående år redovisade en nedskrivningspost av en derivatskuld vilket ej förekommer per balansdagen. Under året har kommunen erhållit investeringsbidrag uppgående till 23,6 mkr samtidigt som man skrivit av tidigare erhållna bidrag om 2,5 mkr. Investeringsbidrag hänför sig huvudsakligen till Samhällsbyggnadskontoret.

Kommunen har en relativt omfattande och delvis komplex derivatportfölj. Vi bedömer att denna i allt väsentligt har redovisats i enlighet med RKR:s rekommendation.

Kortfristiga skulder

Kommunens kortfristiga skulder uppgår sammantaget till 1 874,3 (1 988,5), varav 1 090,0 mkr (1 200,9) utgörs av kortfristig del av långfristig låneskuld. Resterande kortfristiga skulder består bland annat av leasingskuld, personalrelaterade skulder, leverantörsskulder, förutbetalda intäkter samt upplupna räntekostnader. Väsentliga poster har kontrollerats mot underlag med avseende på korrekt periodisering och värdering.

Ställda panter och ansvarsförbindelser

Ställda säkerheter och ansvarsförbindelser uppgår per balansdagen till 2 793,1 mkr (3 647,3). Kommunens största poster inom linjen utgörs av borgens- och ansvarsförbindelser gentemot kommunens företag om 898 mkr (1 679,7) samt pensionsförpliktelser inklusive löneskatt om 1 883,4 mkr (1 954,9 mkr), varav utfästelser till politiker ingår med 16,3 mkr (6,8 mkr). Upptagna belopp är framräknade av kommunen. Inom ramen för ställda säkerheter och ansvarsförbindelser finns också leasingåtaganden om 9 815,9 mkr (10 569,7).

5.3. Slutsats

Vår bedömning är att redovisade resultat- och balansräkningar i allt väsentligt ger en rättvisande bild av kommunens ekonomiska resultat för räkenskapsåret 2016 och ställning den 31 december 2016.

6 Kassaflödesanalys

Vi har granskat att kassaflödesanalysens innehåll överensstämmer med motsvarande uppgifter i övriga delar av årsredovisningen. Granskningen har inte föranlett några anmärkningar.

7 Sammanställd redovisning

Kommunens sammanställda redovisning omfattar kommunen samt dess hel- och delägda bolag.

Enligt kommunallagen åläggs kommunstyrelsen att ha kontroll över den verksamhet som bedrivs i kommunala bolag. I denna tillsyn ligger i första hand att följa de kommunala bolagens ekonomiska ställning och utveckling samt att följa hur bolagen tillgodoser det kommunala ändamålet med verksamheten och övriga direktiv som uppställts för verksamheten.

Den sammanställda redovisningen har upprättats enligt förvärvsmetoden och proportionell konsolidering, vilket är god sed i kommuner. Interna mellanhavanden har eliminerats. Vid granskningen noteras att den problematik som lyfts under tidigare år avseende att kommunen inte redovisar samtliga typer av transaktioner med motpartskoder i systemet kvarstår. Detta

medför omfattande manuellt arbete vid upprättandet av den sammanställda redovisningen i form av manuellt ifyllda och signerade blanketter som sammanställs i ett exceldokument. Med stor manuell handpåläggning finns högre risk för fel varför vi bedömer att kommunen bör överväga anskaffandet av ett koncernredovisningssystem. Kommunen arbetar med att utreda möjligheten att skapa ett förstärkt systemstöd för den sammanställda redovisningen.

Den sammanställda redovisningen omfattar resultat- och balansräkning, kassaflödesanalys samt en beskrivning av de ingående bolagen. Till den sammanställda redovisningen finns även noter bifogade.

Södertälje kommunkoncern som utöver kommunen består av ett trettiotal företag redovisar ett positivt resultat om 1 072 mkr (548 mkr). Årets resultat förklaras av kommunens positiva resultat om 416 mkr samt ett positivt resultat i bolagskoncernen Södertälje kommuns Förvaltnings AB om 628 mkr. Söderenergi redovisar ett negativt resultat om 10 mkr vilket innebär att det bidrar till kommunens resultat med minus 4 mkr då kommunen äger 42 % av bolaget. Även i kommunkoncernen påverkas resultatet av jämförelsestörande poster där kommunen står för 260 mkr och SKFAB 310 mkr i form av reavinster.

Kommunkoncernen hade en nettoskuldportfölj per den 31 december 2016 om 8 566 mkr. Den externa nettoskulden har under året minskat med 15,7 procent. Under 2016 har behovet av extern finansiering minskat till följd av ett positivt resultat och försäljningen av Telge Kraft AB. Kommunens förväntan är att skuldnivån kommer att öka något under 2017 men i övrigt stabiliseras. Under 2017 kommer lån om 3,3 mdkr att förfalla. Dessa kommer enligt kommunen att refinansieras.

Södertälje den 7 april 2017

Mikael Sjölander
Auktoriserad revisor
Certifierad kommunal Revisor

Jonatan Svensson
Auktoriserad revisor